

16. Graščina Otočice za jabolka.
17. Dvornik v Krški Vasi za vino.
18. Škaberne v Novem mestu za krompir.
19. Jan. Vanič v Krškem za dobro vino.
20. Meisel v Beli Cerкви za izvrstni krompir.
21. Bojanec v Št. Petru za dobro črno vino.
22. Romé, župnik v Št. Petru, za razna dobra vina.

23. Graščina brežka in skopiška za ameriškansko koruzo in hmelj.

Manjša pohvalna pisma za hvalevredno udeležitev pri razstavi so dobili:

Gosp. Auman v Krškem, Ana Majcen, Jera Škoperc, Penca, Kepa, Pišmaht (od mokronoške podružnice), Dolinar (župnik v Št. Janžu, Hafner v Tolstem Vrh, Trinkaus v Št. Janžu.

Zasluge pri razstavi so imeli v prvi vrsti gosp. Ogulin, potem g. Schwarzer. Ta dva bosta odškodovana za svoj trud s častnim darilom, ako ostane odboru še kaj zaloge. Enako tudi gospod Janež v Krškem.

Posebna hvala gre tudi sl. požarni straži in uniformirani gardi, ki ste skrbeli za red, zlasti prri dan razstave.

Naposled pa še osebna zahvala vsem razstavljalcem in obiskovalcem. Od razstave bode imelo veliko korist vse ljudstvo, zlasti pa še kmetijsko-meščanska šola v Krškem, ki si bode od razstavljenih predmetov priredila počasi mali kmetijski muzej. V imenu razstavnega odbora

Lapajne.

Peronospora viticola — hud sovražnik vinske trte.

Spisal R. Doléne, vodja deželne kranjske vinarske in sadjarske šole na Slapu.

Kakor v vipavski dolini, tako je tudi na sosednjem Primorskem, po uremski dolini in drugod letos vinskim trtam listje kaj zgodaj zrujavelo ter tudi odpadlo. Pričetkom meseca avgusta pričelo je uže trtno listje rujaveti, koncem avgusta, pričetkom septembra, torej ravno takrat, ko je grozdje zoriti pričelo, je v dostih vinogradih uže skoro popolnem odpadlo, tako da je grozdje, kjer ga je kaj bilo, čisto golo na trti ostalo.

Priprosti človek v vipavski dolini in gotovo ne manj drugod, kjer se je ta nezgoda letos ali pa uže v prešlih letih prikazala, smatra za vzrok tej prikzni, neko „strupeno rôso“. Sploh je naš priprosti kmetovalec, kedar o škodah prouzročenih na rastlinah po nevidljivih mikroskopičnih bitstvih, to je, po glavicah govori, z sodbo o vzroku bolezni kmalu pri kraji, neka „strupena rôsa“ je tega kriva, pravi, in sodbe je konec.

No, kakor nas „mikrologija“, to je, véda o mikroskopičnih živih bitstvih, naj si bodo uže rastlinskega ali pa živalskega izvora uči, so prevagljivi večini dandanašnjih rastlinskih bolezni, kakor trtni plesnobi, žitni snetljivosti, črnenji krompirja, rožičevosti češpelj itd. itd. kaj majhna živa bitja, glivice (pilze) vzrok, rôsa, sploh vlažnost pa le povod njihovu pričetku.

Tako je tudi z boleznijo, katera se nam je letos na vinski trti v tako obilni meri s tem razodela, da je trtam dosti prezgodaj listje odpadlo. Vzrok tej škodljivi prikazni ni nikaka strupena rôsa, ampak mikrologom in v stroki izobraženim kmetovalcem kaj

dobro poznata glivica, kateri se latinski „peronospora viticola“ pravi.

Ta glivica je, pod mikroskopom ali drobnogledom opazovana, od konca do kraja močno, da popolnem podobna oni glivici, katera krompirjevo bolezen provzročuje, in katera se latinski „peronospora infestans“ zove. Ako so vremenske razmere poletnega časa tej glivici ugodne, ako namreč po hudi vročini, kar mahoma bolj hladno, posebno pa vlažno vreme nastane — in tako je ravno letos bilo — potem se ta glivica na spodnjih straneh trtnega listja ugnjezditi ter naprej razvija. Napadeni listi zadobé na spodnji strani neke bele, klobučevini podobne maroge, te maroge se sčasom čez ves napadeni list razširijo, da razširijo se tudi čez vse liste. Listi pričnejo vsled tega najprej ob robcih rujaveti, to je, se sušiti, ter proti gorenji strani zavihavati. Konečno postane vse listje skora čez in čez rujavo, zvihano, suho in — odpade. Tako se listje zaradi tega spreminja, ker se glivica, katera to bolezen provzročuje, v njegove dihalne luknjice zaraste, te popolnem zamaši, ter tako daljno dihanje trte — kajti saj je pač sploh znana reč, da rastline po listju diha — onemogoči. Kakor hitro pa listje odpade, ali kakor hitro trta dihati neha, neha tudi vse daljno razvijanje še ne dorastlih, ali prav za prav ne dozorelih delov trte, kakor zorenje grozdja, zorenje še ne v les spremenjenih pognankov. Grozdje ostane vsled tega kislo, pognanki rumeno-zeleni. Škoda, provzročena po tej glivici, je torej dvojna, prvič kislo vino, drugič pomanjkanje mladik pri sledečem obrezovanju trt. No, letos nam je v prevagljivi meri le prvo škodo trpeti, ali pomislimo, kaj ta glivica v bodočnosti lahko stori. Kakor skušnja — posebno v Italiji — uči, se pričetek te glivice nikakor strogo na letni čas ne veže, ona nastane lahko tudi prav zgodaj v poletnem času, ko trte še skoro čisto nič pognankov v mladike, to je v dozorjeni mladi les spremenile niso, ko so k večem najspodnejši njih členi — saj obstoji pognanek kakor tudi iz pognanka nastala mladika vinske trte in posameznih členov — dozoreli. In ako to nastane, potem gorjé pridelovalcem vina, kajti naravni nasledek te prikazni je potem ta-le: V sledeči jeseni, osobito ako je ona zadosti vlažna in gorka, zarenejo očesa dozorelih členov, trte ozelené v drugič, one tudi v drugič cvetejo; pa — vse to postane žrtva prvega mraza. Trtorejec pride potem trte obrezavat, ali žal! na nji ne najde niti enega zrelega očesa. In tako je vinska letina za dve leti popolnem vničena, kajti v prvem letu po tako hudem nastopu glivice nima trta še nič zrelega rodovitega lesa, no, v sledečem je pa sicer dozoreli les na trti, pa on je nerodovit, ker ne raste na dvo-, ampak večletnem lesu. Pomočka proti tej škodljivki nimamo še nič.

Gospodarske novice.

Nov način pokončevanja trtne uši.

Mimo brezštevilnih sredstev za pokončevanje trtne uši se je v zadnjem času priporočevalo ugonobljenje zimskega jajca uši ter tako mislilo zapreči plodenje tega mrčesa. Tako sredstvo izumil je Francoz Mirepose, ter obstoji v tem, da se trte poškropijo z gorko vodo. To delo izvrši se z parno brizgalnico, katera se štirimi konjskimi silami po dolgih kavčukovih cevih vročo vodo brizga. Balbiani, kateri je take poskuse priredil, najdel je, da je uspeh izvrsten — pa — stroški so tako visoki, da na ta novi način, trtno uš pokonče-

vati, niti misliti ni. Samo stroj stane 2500 frankov in škropljenje pa za vsacih 1000 trt še 5 frankov posebej.

Vodje vinarskih šol na Ogerskem imeli so 6. okt. shod, pri katerem so se posvetovali o raznih vinarskih razmerah na Ogerskem, posebno pa z ozirom na trtno uš. Kar se tiče požlahnjevanja ameriških, trtni uši zopernih trt, z našimi trtami, izrekli so soglasno, da so izvrstne vspehe dosegli. Oni so se izrekli o najboljšem načinu, kako požlahnjevati; skušnja jih uči, da je najboljši čas za to mesec marcij in april. Navzoči so se razšli s trdnim prepričanjem, da če tudi se trtna uš po celi Ogerski razširi, je vendar ogersko vinarstvo na trdnih nogah, kajti ameriške podlage so se kot dobro sredstvo proti preteči nevarnosti izkazale. Vsaj pa naši vinogradniki ne morejo tako mirno na prihodnost misliti, ker merodajni krogi naši še niso ali pa nočejo položaja spoznati.

Deželni zbor kranjski.

11. seja dné 14. oktobra.

(Konec.)

Prvi oglasi se k besedi o tej zadevi poslanec Lavrenčič ter meni, naj bi ne nehala šola na Slapu, katera se je izkazala toliko koristna za vipavsko dolino. Govornik meni, naj bi se na Dolenjskem ustanovila le podružnica pod nadzorstvom slapske šole, vsekako pa meni, naj bi ostalo vsaj nekaj na Slapu.

Za njim oglasi se poslanec prof. Šuklje k besedi, in jako gorko zagovarja ustanovitev večje šole na Dolenjskem blizu Novega mesta.

Poslanec Deschmann se v svojem govoru ni ogreval za dolenjsko vinarsko in sadjarsko šolo, češ, da bi bilo z njo mnogo stroškov, vrhu tega pa bi jej vendar še primanjkovalo učencev. In govornik je hotel proročevati, da bode šola s časom morala zaradi pomanjkanja učencev prenehati.

Poslanec dr. Vošnjak zavrača predgovornika, naj si s takimi domnjevanji ne dela preveč skrbi; z Dolenjskega se je res oglašalo malo štipendistov za slapsko šolo, a temu je bila vzrok le velika oddaljenost od Slapa. Gotovo pa se bode v dolenjsko šolo oglašalo mnogo učencev in nje vspeh bode dovoljen.

Predlogi gospodarskega odseka se vzprejmó.

Poslanec dr. Poklukar poroča ustno v imenu finančnega odseka o deželnih doneskih za uravnanje Save in stavi v imenu finančnega odseka predlog:

„S hvaležnim priznanjem za odobrene načrte uravnavanja Save od Črnuč do Dola in za bogato državno podporo v ta namen — zaveže se dežela kranjska v nadi, da bode država vsako leto po dokončanih teh delih naklonila vsaj toliko svoto kakor za l. 1884., po svojih slabih denarnih močéh v ta namen staviti v deželni proračun za omenjeno dobo vsako leto 2000 gold. V ta namen naroča deželnemu odboru, da iz kredita, privoljenega pri deželnem zakladu „v podporo za javne stavbe“ l. 1885. v ta namen obrne 2000 gold.“

Predlog se brez ugovora vsprejme.

Prošnji glavnih odgonskih sprevodnikov Janeza Schiffrerja in Karola Novaka pl. Giftberga za zboljšanje plače — se uslišita, in sicer se jima poviša mesečna plača od 25 na 30 gold.

Učiteljski vdovi Magdaleni Kratochvil se dovoli pokojnine in odgojnine za njene otroke 100 gl. za tri leta.

Gledé prošnje občine Št. Rupert, da se zopet vpelje nižja užitnina od vina slabejše vrste v občini bistrški, stavi upravni odsek naslednji predlog:

„Visoka c. k. vlada se nujno prosi, naj bi blagovolila, kakor hitro mogoče, določiti vse, kar je potrebno, da se v občini Bistrici (glavna občina Št. Rupert) v novomeškem okraji užitninski davek za vina najnižje vrste pobira po izrednem tarifu na podlagi dosedanje 50letne prakse v izvršitvi dekreta dvorne komore z dné 25. januiija 1834. leta, št. 4013, zbirka provincijalnih zakonov za ljubljanski gouvernement, 16. zvezek, leta 1834.“

Predlog se vsprejme.

Prošnja občin Ajdovica in Dvor za uvrstenje občinskih potov Vrbovec-Podlipa med okrajne ceste se izroči deželnemu odboru, naj to zadevo preiskuje ter v prihodnjem zasedanju poroča.

Poslanec dr. Poklukar poroča ustno v imenu upravnega odseka o prošnjah:

- a) občanov v Kamnigorici in Kropi zaradi uvrstenja okrajne ceste iz Kamnegorice in Kroke skozi Podnart v Tržič med deželne ceste;
- b) občin Grosuplje in Slivnica za uvrstenje ceste od Vélikega Mlačevega in Grosupljega med deželne ceste;
- c) občin Ribnica in drugih za uvrstenje okrajnih cest Kočevje-Ljubljana in Kočevje-Rakek odnosno Žlebič-Rakek med deželne ceste ali dovolitev podpore.

Vsprejme se odsekov nasvet, naj se te prošnje izročijo v rešitev deželnemu odboru.

Prošnja Josipa Ličana iz Ilirske Bistrice za brezplačno oskrbovanje njegove hčere Jovane v deželni blaznici se tako reši, da se ti stroški prevzemo na deželni zaklad s pridržkom povračila, če se Ličanove denarstvene razmere zboljšajo.

Poslanec dr. Mošé poroča v imenu finančnega odseka o računskem sklepu deželnega zaklada za l. 1883. Vкупnih dohodkov je bilo 816.611 gold. 30½ kr., stroškov pa 766.044 gold. 33½ kr.

Poslancu Apfaltrernu ne dopade sestava računa, češ, da v računskem sklepu ni natanko povedano, kam je priklopljenih onih 65.000 gold. za deželno slavnost; govornik izraža bojazen za deželno blagajnico.

Posl. Murnik odgovarja, da se predgovornik lahko sam osvedoči o istinitosti računskega sklepa, sicer pa je Apfaltrernova stranka tudi tako sestavljala račune.

Poslanec dr. Vošnjak odbija sumničenja, da se z deželnim premoženjem slabo gospodari; če so denarstvene razmere slabe, zakrivila jih je prejšnja večina.

Poslanec dr. Mošé predlaga v imenu finančnega odseka:

„Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Računski sklep kranjskega deželnega zaklada za leto 1883. in glavni pregled gospodarjenja s premoženjem kranjskih deželnih zakladov za leto 1883. se z odobrenjem na znanje vzameta.

2. Deželnemu odboru se naroča, da iztirja zastanke doklad k posrednim davkom za poprejšnja leta v znesku 3444 gold. 38 kr. in deželnemu zboru o tem poroča v prihodnjem zasedanju.

3. Deželnemu odboru se naroča, naj ukaže, da se pri stroških v IX. rubriki: „Subvencija in posojila za cestne stavbe“ ne zaračunijo v eni tekoči številki, marveč da se subvencije za cestne stavbe posebej in posojila posebej zaračunijo.

4. Deželnemu odboru se naroča, da v prihodnje računske sklepe v bolj jasni obliki predlaga deželnemu zboru.“

Predlogi se vsprejmó.

Poslanec Klun predlaga, naj gosp. deželni glavar postavi na dnevni red prihodnjih sej vse od odsekov